

Kivonat az építészeti műszaki leírásból

1 Bejárati épület

Az Örökségvédelmi Hatósággal (továbbiakban KÖH) történt megegyezés szerint a műemlék épület legkésőbbi értékes építési periódusa a Hubert és Móry-féle háromszintes épület került helyreállításra a két/három szintes periódus egyes elemeinek bemutatásával együtt. A helyreállítás ill. az átalakítás csak jóváhagyott restaurátori terv alapján készülhetett.

- **KÜLSŐ:** A külső kép az eredeti homlokzati rajz, az archív fotók és egyes megmaradt részletek alapján lett helyreállítva, beleértve a két, gödöllői típusú kupolát is, amelyek kombinált faacél vázszerkezettel készült el. A hajdani nyílászárók a kézi faragású részeivel együtt kerültek újra gyártásra. A bejárati kapun kívül – ami tölgyfából készült – minden nyílászáró fényes sötétzöldre lett mázolva. A kupolák előpatinázott titáncink fedést kaptak. A díszei, csakúgy, mint a homlokzati feliratok horganylemezből készültek. A javarészt megmaradt mészkő lábazat és a vörös mészkő padok is a homlokzat részét képezik. A homlokzati vakolat hőszigetelő alapvakolatra került. A teljes felület azonos, az akkori KÖH által jóváhagyott STO minta szerinti patinázott sárgás szürke festést kapott. A bejárat fölötti előtető teljeskörű felújítást kapott. A hiányzó, belógatott lámpatest újra gyártásra került. Az udvari homlokzat díszek nélküli, vakolt, simított homlokzatot kapott, patronnal mintázott, festett kivitelben. A 2009-ben tervezett kisebb (új) épületrészek hasonló színű üvegmozaik burkolatot kapartak. A tető fordított rétegrendű lapostető, a homlokzat színéhez hasonló kulé kavics felülettel.
- **BELSŐ:** Az előcsarnok architektúrája az egyetlen ránk maradt újságrajz alapján lett visszaépítve. A teknőboltozat neorokokó dekorációjának lenyomata rendelkezésre állt Herling Zsuzsa festő restaurátor fényképfelvételein. Ennek ismeretében készült el a rekonstrukció ezen része. A többi díszítés a falnézetek és analógiák alapján épült vissza, a falikarokkal, csillárokkal együtt. Minden elem, beleértve a homlokzati nyílászárók belső részeit a külső homlokzat alapszínére lett festve és mázolva. A padló vörössel szórt fekete terrazzóból készült. Az új nyílászárók keret nélküliek. A bejáratnál szemben lévő három fülkében a víz három halmazállapotát bemutató installáció készült volna, de az utolsó pillanatban ez elmaradt. A meglévő, egykarú lépcső in situ felújításra került. A nagy, patkó alakú vörösmészkő lépcső elbontott alsó szintje visszaépítésre került, szükség szerinti, de nem láthatóan kezelt megerősítéssel. A lebontott öntöttvas, pálcás korlát, a fa fogódzóval együtt helyreállításra került. Az alsó szinten bemutatásra került a ház első periódusából reánk maradt két színű téglából boltozott két boltmező.

Az épületrész Török épületszárny felőli végén három szintes belső kisudvar jött létre, török kori kő utcaburkolattal és nagy, a török kupolára néző fix üvegfallakkal. Az udvarba rm. acél borítású hidacska vezet át. A bontási munkák során megtalált, a ház első építési periódusát képviselő mennyezetfestések lementett részletei önállóan lettek restaurálva és az emeleti konferenciaterem mennyezetében bemutatva. A korábbi három, egymás melletti szoba mennyezeti képét grafitos kiegészítéssel mutattuk be a két szélső esetében. A hajdani válaszfalak helyén fekete horony jelent meg. A teljes álmennyezet és a gipszkarton végfalak a penészedés miatt elbontásra kerültek. A szőnyegpadló maradt csak a helyén.

- **BONTÁSOK:** Az épületrészben már történtek bontások: gipszkarton álmennyezetek és falak kerültek lebontásra 2022ben. A külső-belső felvizesedett, kopogó vakolatok az épszerkes kollégával egyeztetett mértékben bontandók vissza. Ahol architektúra van a falon, a bontás előtt a mintákat le kell venni (kint is, bent is). Tanú felületek biztosíthatják a pontos rekonstrukciót. A berozsdásodott gipszkarton vázakat fel kell tární és szemrevételezés után döntünk a megfelelő műszaki megoldásról. Az alsó szinten zuhanyozó, a WC-ben későbbi befalazás, a földszinten üvegfal kerül elbontásra. Az emeleti szőnyegpadló és a nyílásba épített osztó-gyűjtő elbontandó a bejelölt válaszfallakkal együtt.

A teljes tető rétegrend bontásra kerül szerkezetig. A füstelvezető nyílás alatti/feletti OSB burkolat is bontandó a hőszigeteléssel és a fémlemez fedéssel együtt. A kupolák egy-egy titáncink borítású ajtócskája nehezen, vagy sehogy sem működik. Átmeneti visszabontása javasolható a könnyebb helyreállítás érdekében! Bontandó a TD épületről átvezető vaslépcső a tetőn és a lapostető korlátja is. A házrészhez tartozó udvar burkolatának jelentős része török kori (a fürdő bejáratához vezető út). A jelentős fa benövésnek mára kivágásra kerültek, azonban a gyökérzet nem. Ennek eltávolítása során nagy figyelmet kell fordítani arra, hogy a kőanyag ne sérüljön. A bontás/visszaépítés restaurátori megfigyelés mellett történjen.

- **ÉPÍTÉS:** A falak a szükséges helyeken visszavakolásra, vagy visszakartonozásra kerülnek. Cement nem, csak románcement (puccolán) alkalmazható a műemlék falazatokon. A felületképzés a teljes homlokzaton a régi mintájára újul meg, kellő előkészítés után. Az összes nyílászárót revízió alá kell venni és felújítani, szükség esetén faanyagpótlással. Az áthelyezésre kerülő emeleti osztó-gyűjtő számára a főfalban kell fülkét kialakítani és revíziós ajtó beépítésével elérhetővé tenni. Az új falak a jelölt anyagokból készülnek: téglá, Ytong, vázkerámia, gipszkarton ill. konzignált üveg válaszfal az irodákban. Minden felületen megfelelő, nagy páraáteresztésű festést kell alkalmazni! A fémlemez burkolatok a meglévőkkel azonos anyagból pótlandók. Új tetőrétegrend készül PIR hőszigeteléssel, vastagbitumenes fedéssel, s a kulékavics helyett passzív zöldtetőt alkalmazunk. A kupolában lévő gépészeti terek megközelítésére kerek tipegőket használunk. A patkó alakú lépcső egyes fokai megsérültek. Restaurátori kiegészítés szükséges. A földszinti előcsarnokban a terrazzo burkolat sérüléseit és a kábel átvezetések helyét próba terrazzo készítés után szabad és kell kiegészíteni. Az eredeti kivitelező bevonását javasoljuk! (Palazzo kft.) Új nyílászárók kerülnek beépítésre. Különösen fontos a barokk udvarba levezető ajtó és a fölé kerülő légfüggöny építészeti összehangolása. Minden szín a jelenlegi reprodukálása legyen.

2 Flóra fürdő

A ma Flóra fürdőnek nevezett épületrész egy barokk-kori (kapualj és a fölötte lévő terem egy része) épületrész és a tényleges Flóra fürdő együttese. Ez utóbbi építési ideje nem ismert, Ybl keze nyoma az udvari architektúrán világosan fölismerhető.

- **KÜLSŐ:** A Hadnagy utcai főhomlokzaton az akkori KÖH-lal történt megegyezés szerint a műemlék épület legkésőbbi értékes építési periódusa, a két ház közös, klasszicizáló architektúrája került helyreállításra. Ennek fontos része a kökeretes barokk kapu helyreállítása, a fölötte lévő feliratos mezővel együtt. A sarokarmírozásos, nűtázott homlokzat egyidős a főépület háromszintes változatával. Mivel ott a kétszintes (későbbi) állapot lett bemutatva a közös sarokban sohasem látott építészeti-elem találkozások jöttek létre. A teljes felület azonos, a KÖH által jóváhagyott STO minta szerinti patinázott sárgás szürke színvakolást kapott. Az udvari homlokzat egyszerű, vakolt architektúrájú lett, a főhomlokzatával azonos kialakítással. Helyreállításra került két, barokk falfülke, a megmaradt, feltehetően barokk-kori kőpadlóval együtt. Az udvari homlokzat azon része, amely korábban belső térben volt (csak a bontások után lett belőle homlokzat) értelemszerűen díszek nélküli lett, vakolt, simított homlokzatot kapott, patronnal mintázott, festett kivitelben. Minden nyílászáró fényes sötétzöldre mázolt. A falfedések, párkányfedések és a rekonstruált attikaburkolat előpatinázott titáncinkből készült.

A ház tetején a homlokzati üvegmozaikkal azonos színű burkolt medence készült. A járható lapostető bambusz-kompozit burkolatot kapott. A korlátok rozsdamentes acélból készültek. A csigalépcső fölé motorosan nyitható tetőzetű került. A belső udvar fölé pedig kerek és csonkolt kerek fix, járható kivitelű bevilágító felületek létesültek. Minden járófelületbe került üveg csúszásmentesített kivitelű.

- **BELSŐ:** A kapualj simított vakolást kapott. A fal és a boltozat nem egy síkban van: kis lépcsőben eltér egymástól, mint régen. A vakolat fehér meszelést kapott. A meglévő nyílásba kökeretes üvegajtó került elhelyezésre. A padlózat lejtésben készült: vízzáró betonból padlócsatorna készült, amelyre szürke, érdesített műkő burkolat került.

A Flóra fürdő földszinti része az Ybl-kori architektúrát kapta vissza. A megmaradt, töredékes oszlopfő alapján készültek el az újak. A kökeretes nyílások, lábazatok, párkányok, tondók helyreállításra kerültek. A falak törtsárgák lettek. A csigalépcső alsó és felső szakasza átalakult, kiegészítésre került, az eredetivel megegyező homokkőből. A padlóburkolat fekete műgyantából készült, behengerelt lilászöld üveggyöngyökkel. Az új, márvány medence fölé visszaépült a régi acélvázaz tető rekonstrukciója, leszedhető üvegpaneleivel együtt. Az új szauna mellé kis, süllyesztett merülőmedence került. Az acélszerkezetek feketészöld mázolás kapnak. Az emeleten a falak egy része vakolt, a többi fehér üveggyöngy burkolatos lett. A mennyezetek az emeleti szobákban átvilágított festmény mintás Barisolból, másutt gipszkartonból készültek. A padlóra fehér műgyanta került, fehér gyöngy szórással, átlátszó műgyanta kiöntéssel. A fehér műgyanta mára sárgává változott. Egy nagy fix üveg eltörött. Az udvari homlokzat vakolata sok helyen levált. A tetőmedence burkolata felfagyott. A ház talajnedvesség elleni szigetelése elégtelen. A tető beázott az utcai homlokzat és a mellé épült vasbeton fal között.

- **BONTÁS:** Kibontásra kerül a jelenlegi bejárati ajtó a kapualjban és a fölötte-mellette lévő kifalazás a meglévő boltozat magasságáig. A külső-belső felvizesedett, kopogó vakolatok az épszerkes kollégával egyezett mértékben bontandók vissza. Ahol architektúra van a falon, a bontás előtt a mintákat le kell venni. Tanú felületek biztosíthatják a pontos rekonstrukciót. A berozsdásodott gipszkarton vázak fel kell tártani és szemrevételezés után döntünk a megfelelő műszaki megoldásról. Az udvari pillérek szénszál erősítést kaptak. A szükséges vakolatleverés ennek tudtával készüljön, nehogy megsérüljön! A teljes földszinti átvizesedett padlószerkezet elbontásra kerül, a légtechnikai padlócsatornákat leszámítva. A korábbi árvíz miatt a szauna haszonbontásra kerül, és a padlószigetelés után visszaépítendő, a hiányzó üvegajtójával együtt. Bontásra kerülnek a gyöngyszórásos műgyanta padló burkolatok és az álmennyezetek (gipszkarton, barrisol) a jelölt helyeken. Elbontandók a keret nélküli és a fa ajtólapok, mindkét szinten. Haszonbontásra kerül a sérült helyeken a gyöngyszórásos falburkolat is. A kiesést gátló korlátok cserére kerülnek.
- **ÉPÍTÉS:** A falak a szükséges helyeken visszavakolásra, vagy visszakartonozásra kerülnek. Cement nem, csak románcement (puccolán) alkalmazható a műemléki szerkezeteken. A felületképzés a teljes homlokzaton a régi mintájára újul meg, kellő előkészítés után. Az összes nyílászárót revízió alá kell venni és felújítani, szükség esetén faanyagpótlással. Az új falak a jelölt anyagokból készülnek: téglá, Ytong, vázkerámia, gipszkarton. Minden felületen megfelelően nagy páraáteresztésű festést kell alkalmazni! Az alkalmazott színek követik a jelenlegit. Az üvegtető melletti vápacsatorna elmaradt fémlemez kiburkolása 0,7 mm-es patinázott titáncinkből pótlendő.

A járható tető teljes bontása után egyedi, körmozaik mintázatú finomcement járólapokat alkalmazunk a WPC helyett, amely drénzúzalékba lesz ágyazva. A hőszigetelés és a lejtés előre szabott PIR-ből készül, a vízszigetelés vastagbitumenes lemez. A terasztetőre visszakerül a rozsdamentes acélból készült jelenlegi korlát. Az új bejárati ajtókeret nélküli hőszigetelő üvegből készül, a kőkeretekbe kerülő belsők a régi leírásokat követve acélszelvényekből és színes üvegekből készülnek, Az utcai ablakok üvegezése színes fóliázást kap.

3 Az Ybl Miklós tervezte melegvizes medencetér

Az 1961-64-es években az Erzsébet híd újjáépítése során a Rác fürdő háború óta felújítatlan részeinek jelentős részét lebontották. Egyedüli kivétel a melegvizes fürdő volt. Ennek „csak” a medencéjét szüntették meg és tornaterem lett belőle.

- **KÜLSŐ:** A hatvanas években leverték a ház külső vakolatát és a korábbi nyílásokat eltüntetve vegyes kőfalas vakolatlan architektúrát kreált az akkori tervező, minden valószínűség szerint, Pfandl Egon. Ennek –megkérdőjelezhetősége ellenére– a megtartását és felújítását javasoltuk. A hatvanas évekbeli, hibás rétegrendű rézlemez fedés maradt a tetőn, amelynek egy részét a pandémia alatt ellopták és csak ideiglenes pótlása történt meg. A régészeti feltárás során kibontott reneszánsz faragványok terveink szerint a BTM leltárába, és a Fürdő letéjébe kerültek volna. A fal előtt lévő, a szitához tartozó üvegfal mögé, védett, jól megvilágított falra kerülhetnének kiállításra a faragványok. Ez ügyben eddig semmi sem történt!

- **BELSO:** A kupolás terem belső helyreállítása a korai fényképfelvételek és a Blüthenmeyer metszetek alapján készült. A terrazzó padló-, és medenceburkolat is ez alapján készült. A török fürdőből kiemelt két pad eredetileg itt volt, helyreállítva ide is került vissza. A terem eredeti hangulatához elengedhetetlen az óra és a műsziklás fali medencék visszaállítása.
- **BONTÁSOK:** Elbontásra kerül a vörösréz tetőfedés ill. az alatta esetleg hibásnak mutatózkodó deszkázat/gerendázat. Kismértékű vakolatleverés történik a felvizesedett lábazati helyeken. Az értékleltár készítője javasolja egy szakmaiatlanul befalazott falnyílás kibontását. Ezt a kis költségű bontást mindenképpen javasoljuk elvégezni!
- **ÉPÍTÉS:** Új, természetes palafedés (kettős fedés) antracit színű fagyálló palából készül, egy db tetőkibúvóval, függőeresz csatorna nélkül. A felvizesedett vakolatrészek restaurátori pótlása szükséges. A konszignált hiányok pótlása szükséges, különösen kiemelve a használatbavételi engedély szerint feltételként szabott elmaradt műemléki elemek elkészítését. Minden munka restaurátori ellenőrzés mellett készül!

4 Szita

Új épületrész. Kialakítása az összes új épületrészával azonos szemléletű:

- **KÜLSŐ:** a homlokzatok kétfélek: teljesen üvegezett, 75 cm raszterű, kívülről, 200 mm-es matt fekete üveglamellákkal merevített üveghomlokzatok, ahol a parapetek ill. az attikák acéllemezre ragasztott sárgásszürke keret nélküli üvegfedéssel készültek, valamint sárgásszürke üvegmozaik burkolatú, átszellőztetett STO Ventec alapú szerelt - burkolt homlokzatrészek készültek. Az attikák kis lejtésű részei is ugyanilyen üvegburkolatot kaptak. Az üveghomlokzat műszaki állapota általában kitűnő, a szándékos rongálásokat leszámítva. A STO-Ventec szerkezet szintén jó állapotban van a mozaik azonban különösen a széleken sok helyen lehullott (sarkoknál, a zuhanycsarnok terasztető fölötti részein)

A tető lapos, nem járható felületeit passzív zöldtető, járható felületeit pedig kétféle, erősen balesetveszélyes bambusz - kompozit burkolat fedi. Kisebb felületeken fehér díszkavics burkolat készült.

- **BELSO:** A belülről teljesen sík üveghomlokzat mögött a vasbeton falakon, oszlopokon és mennyezeten vakolat készült világosszürkére festve (látszóbeton helyett). Ezek a felületek a gyér használat ellenére tönkrementek. A válaszfalak és a padló kerek kőmozaik burkolatot kapott. A padlón, illetve a mennyezeten 35 cm átmérőjű kerek nyílások készültek 180 cm-es háromszög raszterben. Ezek másodlagos megvilágítást biztosítanak. Csúszásmentesített járható üvegfedést kaptak, alatta pedig részben tűzálló üvegezés (T30) és ill. a fedett részekben (pl. elmaradt medence feneke) tűzgátló lap lefedés készült. Ezekbe a „szemekbe” lett elhelyezve az összes lámpatest és a gyenge áramú struktúrák szerelvényeinek java része is. A nyílászárók árnyékfugas, rozsdamentes acéltokkal, síkba elhelyezett ajtólapokkal készültek. Az üzemi helyiségek tokszerkezete és ajtólapja dukkózott. A kő körmozaik sok helyen megsérült: árvíz, rongálás és hibás kivitelezés következtében. A sorfedlappal takart -1 szinti padló alatti terület (gépészeti búvóter) állapota nem ismert. A lapostető egyes „szemeknél” ill. a zuhanycsarnok

kupolájának áthatásánál drámai módon beáztak – ez a „szem” környékén mindent tönkretett.

- **BONTÁS:** Bontandók az árvízben megsérült –1 szinti gipszkarton falak és egyes ajtók is. Az árvízzel elöntött területen (1 szint) a keretnélküli üvegfalak is megsérültek és a belsőépítészet java már kibontásra került egyes gipszkarton falakkal együtt. Feltehetően elbontandó a bejárati tolóajtó is. Az ajtó előtti kis vaslépcső is elbontásra kerül. A földszinti narancssárga és fehér színű beépítések (2x bár + day-spa recepció) valamint a fekete shop a fölöttük lévő álmennyezettel együtt bontandók. Bontásra kerülnek a tévedésből/szándékosan a tervtől eltérő anyaggal burkolt padlók és falak, úgy, mint: a Flóra fürdőbe vezető lépcső burkolata a földszinten, amelyen hatszög mintájú kőmozaik burkolat van, a szaunákon kívüli fa falburkolatok (I. emelet) ill. a szaunához tartozó zuhanyozók értelmetlen falcsonkjai. és üvegajtajai. A földszinten és az emeleten is bontandó a Zuhanycsarnok és a homlokzati üvegfal közötti terek gres padlóburkolata. Elbontandók a II. emeleti lépcsős fa beépítések az alattuk lévő szintén lépcsős, másodlagos (beton) szerkezetig, kivéve a felvonók melletti legnagyobb beugrót, ahol a teljes másodlagos szerkezet is bontandó. Kisebb nyílásbontás szükséges a Szita és a Flóra épület közötti vasbeton falban. Elbontásra kerül az összes tetőrétegrend függetlenül attól, hogy járható a tető vagy sem. Az ide készült tüzhorganyzott lépcsők is bontandók.

A homlokzati üvegszerkezet egyes elemei összetörtek rongálás következtében. Ezek bontása csak az építéssel egy ütemben történhet. Feltétlenül javasoljuk az eredeti gyártó/beépítő alkalmazását a bontásra is: Rákosy Üveg. A homlokzatokon jelöltük a bontásokat és az építéseket is.

- **ÉPÍTÉS:** Az összes (mintegy 3500m²) vasbeton fal, oszlop és mennyezet mai festett felületét látszóbeton látványúra kell átalakítani. Javasolt eljárás: Favorit glettbeton (beton-design.hu). A bevonat 2-3 mm vastag.

A meglévő kő körmozaik hiányzó részét csak újra gyártással tudjuk pótolni. Az építkezés idején Kínából érkezett az anyag, üveghálóra ragasztva. Az alkalmazott kő olasz: Bardiglio Grey. A dotok mérete: átm. 15 mm, 7 mm vtg. tengelytáv: 17,2 mm. Fuga: antracit.

A tetőterasz új burkolata 2,5 cm vastag egyedi finombeton elemekből készül, amelyek járófelülete a körmozaik modulját követi. Két elem készül háromszög alakban. A „szemekhez” kerülő elem egyik sarka ívesen le van vágva. A széleken rozsdamentes acél szegélyt alkalmazunk (összesen 1070 m², beleértve a TD épület terasz tetejét is). A tetőterasz egy kis területe fehér WPC burkolatot kap a zuhanyozók alatt. A ház passzív zöldtetős laposteteje is teljesen átépül, a többi zöldtetővel azonos kialakításban. Itt is PIR hőszigetelés készül.

Az alagsor új üzemeltetési rendje miatt zuhanyok módszeres átalakítása történik meg zárhatóvá tételük érdekében, valamint új recepció és összetett öltözőrendszer létesül. A földszinten teljesen új beépítések készülnek új álmennyezetekkel a beugró terekben.

Minden dilatációt felül kell vizsgálni és szakszerű, körbefutó megoldásokat kell kivitelezni.

A tűzgátló ajtók közül azokat, amelyeket a fürdőközönség lát üvegezett kivitelűre cseréljük le.

A homlokzati üvegfalak, mint a bontásnál jeleztük egy ütemben bontandók és építendőek meg. A homlokzatokon jelöltük a bontásokat és az építéseket is. A terv két változatot tartalmaz: az egyik megtartja a mostani, az üvegfalak elé lelógó homlokzati tűzgátat, a másik tűzgátló üveggel teremts sokkal világosabb és barátságosabb környezetet.

5 Zuhanycsarnok

Az Ybl Miklós által tervezett, két ütemben megépült épületrész más helyen és más padlószinten lett visszaépítve, mint az eredeti volt. Ezért nem egyszerű rekonstrukció készült, hanem 1:1 léptékű makettet hoztunk létre, amely belülről az 1860-as évek teljes illúzióját nyújtja, kívülről viszont látszik, hogy új.

- **KÜLSŐ:** A monolit vasbeton szerkezet kívülről nyersbeton felületű lett, javított betonfelület készült, amit világosszürkére festettek le. Az ajtók szintén festést kaptak.
- **BELSŐ:** A térsor a lehető legpontosabban került újjáépítésre. A korabeli architektúrát lehetőség szerint korabeli technológiákkal állítottuk vissza. A langyosvizes kupolatér megmaradt burkolatdarabkái képezték két térrész rekonstrukciójának alapját, a többit a fényképek és a nyomatok alapján terveztük vissza. A belső az idők során vandál események helyszíne volt: összetörték az egyik szobrot, ellopták a nagy tengeri kagylók leg többjét, hiányzik a horgász szobor halacska. A sokrétegű falburkolat több helyen hólyagosan felvált. A falakat helyenként idegen színnel átfestették.
- **BONTÁS:** A fellazult falburkolatot el kell távolítani.
- **ÉPÍTÉS:** Új vízálló falburkolat készül. Minden egyes architektúrális elemet meg kell vizsgálni és helyre kell állítani. Minden munka restaurátori ellenőrzés mellett készül! A külső felületeket a többi vasbeton szerkezethez hasonlóan látszóbeton-kinézetűvé kell átalakítani (pl. Favorit glettbeton (beton-design.hu)).

6 Török épületrész

Az épületegyüttes legrégebbi része, elsőrangú műemlék. A helyreállítás ill. az átalakítás jóváhagyott restaurátori terv alapján készült.

- **KÜLSŐ:** A fürdő eredeti homlokzatainak jelentős része három évszázad után újra homlokzat lett. A feltárt kőkeretes ablakok és a teljes homlokzati tömbkö anyag helyreállításra került. Az elpusztult részek (különösen a tömbkö párkányok) kiegészítésre kerültek. A kőkeretekbe kerülő ablakok a régészeti feltárás során meglelttel azonos kialakítású, ólomkeretes öntöttüveg ablakok lettek. A kupola kívülről trasszcement felületvédelmet kapott. A szerkezeti repedések korlátozása érdekében a kupola nyolcszögletű külső részén, valamint a helyreállításra kerülő opeion mentén rejtett vb. koszorú készült, megfelelő elválasztással a török szerkezetektől. A megrepedt négyzetes oldal (a magánfürdő felőli fal) kibetonozott vonóvasas megerősítést kapott. A kupolára átszellőztetett, hőszigetelt faszerkezetű, önálló teherviseléssel rendelkező fedélszék készült a lehető legvékonyabb szerkezettel, amelyre ólomlemez tükörfedés került. A kőhomlokzat a pótlások után

vékonyvakolatot kapott, amely érzékelteti a felület összetettségét. A vékonyvakolat az árvíz (?) hatására levelesen levált. Az opeionra nem került üvegfedés, de a csomópont úgy készült, hogy szükség esetén üveggel lefedhető legyen.

- **BELSŐ:** A teljes belső tér törökkori része korhű restaurálású: a falak és a boltozatok az eredetivel megegyező sötét ill. világosabb vörösesbarna téглаörleményes vakolást kaptak. A padlózat vörös és sárgásszürke homok és mészkőből készült, a helyreállítás során is csak ezeket a köveket használtuk. A medencék felújításra kerültek. A nagy, nyolcszegletű medence, a körbefutó lépcsőzetet eredeti helyén hagyva MC talajszigetelést kapott, ami csatlakozik a felúszásra méretezett alaplemezhez. A kisebb medencék hagyományos kent, cementbázisú szigetelésűek lettek, a tömbkö burkolat alatti török falszerkezetből maximum 5 cm lett elvésvé. Visszaépült a II. tározó, és a sziklaforrás feletti podeszt is, mindkettő a törökkori szinten, csakúgy, mint a fürdő összes helyisége. Helyreállításra került a folyókarendszer is. Az ajtónyílásokat beszűkítettük a törökkori méretre. A későbbi nyílásokat befalaztuk. A későbbi (javarészt barokk) falazat szürke, hatszögletű kőmozaik burkolatot kapott. Visszakerültek a hiteles helyekre a kurnák (csorgókutak) is. A törökkori fragmentumok (folyókák, vízköpő kis medencével, padlólapok, lépcsők) mind bemutatásra kerültek. A felsőbb szinti beázások-átázások következtében egyes törökkori falak vakolata felnedvesedett és megváltozott a színe (pl. algásodott). Az árvíznek szinte semmi következménye nem látható, kivéve a magánfürdőt, ahol nem török, hanem barokk vakolat készült. Ez tönkre is ment. Az egyetlen összefüggő megmaradt török vakolatot egy film forgatása előtt befestették.
- **BONTÁS:** Bármiféle bontás csak restaurátori munkaként ill. restaurátori megfigyelés mellett készülhet! Meg kell vizsgálni az évekig vízutánpótlás miatt teljesen átvizesedett vakolatrészeket. Amennyiben szerkezetileg nem károsodott nem kell levetni esztétikai megfontolásokról! Az egyetlen eredeti török vakolatrész átfestésre került. Ennek eltávolítása az új részekről is elkerülhetetlen. A magánfürdő jól elkülönülő barokk vakolatrészén kívül 2009-ben készült az árvíz alatt kívül-belül alaposan tönkrement vakolás. A tönkrement részeket el kell távolítani! A török kori homlokzatok vékonyvakolata mindenütt sérült. Az elvált részek eltávolítandók!
- **ÉPÍTÉS:** Szükség esetén a török ill. barokk vakolat mindenképpen pótlendő, csakúgy, mint a vékonyvakolat. A barokk vakolat pontosan a meglévő eredeti barna színére festendő be. Cement ill. műanyag tartalmú anyagok nem használhatók! Minden építési munka restaurátor által, ill. megfigyelése mellett készüljön. A magánfürdő egyik bevilágító szeme beázik. A hibát ki kell javítani. Javasoljuk a korábbi restaurátorok alkalmazását!

7 Masszázs-kert (korábbi nevén Day-spa)

A TÖRÖK fürdő előterére és átmeneti tereire a barokk korban, több ütemben emeletet húztak, amit a XIX. sz. végén egy újabb szinttel megemeltek.

- **KÜLSŐ:** A feltárások során bebizonyosodott, hogy a Nagy udvarra néző barokk szárny kőkeretes ablakokat kapott annak idején. Ez helyreállításra került. Ugyanúgy, mint a hatvanas években nyomtalanul eltűnt füles, monogramos kőkeret, amelynek egy szárköve a feltöltésből elő is került. A kevés homlokzati dísz gondosan helyre lett állítva. Az eltérő periódusok eltérő faktúrájú, de azonos, sárgásszürke színű vakolást kaptak. Hosszú ideig tartó csőtörés következtében a nagy udvari homlokzat vakolatának meghatározó része semmivé vált. A Török kupolára néző homlokzat vakolata egyrészt a beázások, másrészt a hőszigetetlen új vasbeton koszorúk miatt gyakorlatilag megszűnt. A TD és a B épület közötti kis tetőn a fémlemez fedés elfogyott és folyamatos beázás van e miatt is.
- **BELSŐ:** A törökkori átmeneti tér dongaboltozatos tereinek homlokzata és teteje ma javarészt beltérben van. Ezeket az építészeti elemeket a barokk feltöltést és egy értelemzavaró barokk boltozatszakaszt eltávolítva eredeti formájában, ólomlemez fedéssel állítottuk helyre. A közlekedést itt egy áttört aljú, acélszerkezetű híd szolgálja, ami a török szerkezetek felett lebeg. Az itteni, hajdani homlokzatok a kintiekkel azonos vakolást kaptak. A híd feletti mennyezetek huszadik század eleji gipszes húzott saroktagozatait visszaállítottuk. Az itt is előkerült barokk falfülkék és a barokk kőpadló a fülkékben bemutatatható volt. A barokk belső udvar fölé az emeletráépítés után filigrán acélszerkezetű üvegtetőt építettek, kétoldali kerek, öntöttvas padlásszellőzőkkel. Ezek az elemek szerkezeti korszerűsítés után újra eredeti szépségükben mutatkoznak meg. A dayspa területen új, egykarú lépcső létesült és egy felvonó elhelyezésére is biztosítottunk fejlesztési területet. Az egyes helyiségek a technológiai terv alapján lettek kialakítva (kezelők), amelyekhez kiegészítő helyiségeket is biztosítottunk. A kezelők kialakítása félben maradt. Rendkívül nagy vízvesztéses csőtörések voltak az épület különböző pontjain az elmúlt 13 évben, ami az egész épületrészt rendkívüli módon tönkretette. de szerencsére az alatta lévő török fürdőt ez csak kevésbé viselte meg.
- **BONTÁS:** A belső udvarra néző hajdani ablakok kibontásra kerülnek (mindegyik felett téglaboltozat van). valamint egy homlokzati kőkeretes ablak kifalazását is elbontjuk. Helyiségátrendezés miatt több válaszfal is elbontandó. Az L épületrészből a földszinten induló, új lejtő kialakítása érdekében a csatlakozó szakaszon a teljes padló rétegrend felbontandó. Két nyílásbontás készül vasbeton falban. A homlokzat málló vakolatát le kell verni. Szinte az összes gipszkarton álmennyezet bontandó. A belső falak vakolatának min. 30%-a bontandó. A belső felületkezelések közül a stucco venetiano és a durván kent műgyanta padlóburkolatot ill. az egyedi kő és faburkolatokat mindenütt el kell távolítani. Alig marad érintetlen fal vagy padló! Az épületrész lapostető. A teljes rétegrend elbontandó szerkezetig. A kis, fémlemez fedésű tetőn annak tartószerkezetén- és a rajta lévő Aco hő-es füstelvezetőn kívül minden elbontandó.
- **ÉPÍTÉS:** A megadott helyeken új válaszfalak épülnek. Néhány ajtó más helyre kerül. A kibontott nyílásokba új nyílászárókat terveztünk. Új gipszkarton álmennyezetek készülnek lépcsős metszettel. Új padló-, és falburkolatok készülnek. Új festés (fehér, mészfestékekkel) és mázolás (a jelenlegi színeket alkalmazva) készül. Új, a korábbi faktúrákat követő homlokzati vakolás készül. A teljes lapostető a többivel megegyező rétegrenddel készül el. Burkolata a Szitánál alkalmazott finombeton lap lesz, a kis tető új rétegrenddel épül meg, belső oldalán 2 rtg. gipszkarton burkolattal.

8 Étterem és L alakú épületrész

Új épületrész. Struktúrája megegyezik a szitáéval.

- **KÜLSŐ:** a homlokzatok kétfélék: teljesen üvegezett, 75 cm raszterű, kívülről, 200 mm-es matt fekete üveglamellákkal merevített üveghomlokzatok és sárgásszürke üvegmozaik burkolatú, átszellőztetett STO Ventec szerelt-burkolt homlokzatrészek készültek. A tető lapos, kulé kavics terítéssel készült. A tetőn szétfagyott legtechnikai rendszerek vannak, egyes lefolyókban fa benövés. Az attikák üvegburkolatot kaptak. Az étterem előtt gépi vágású mészkővel (a bejárati épület lábázatát folytató) burkolt terasz készült. Az üvegfal állapota megegyezik a Szita üvegfaláéval. A mozaik burkolat hasonló meghibásodásokat mutat, mint ott. A terasz mészkőve több helyen megsérült. A
- **BELSŐ:** a vizes helyiségek, valamint a pince helyiségei vázkerámia, a többi gipszkarton válaszfalakat kapott. Az ajtók acéltokosak, a tömör lapokkal készültek, konszignáció szerint. Az üzemi területek padló-, és falburkolata a helységekönyv szerint készült. Az éttermek, és a hozzájuk tartozó lépcsőház, valamint a vizes csoport olasz belsőépítészek (A2-Miláno) tervei szerint készült. Az éttermek mára nagy részben kibontásra kerültek (álmennyezetek, a berendezés egy része). A pinceszint jelenleg is részben víz alatt áll.
- **Megjegyzés:** Az étterem alapvetően nem tervezési terület! Megrendelői kérésre új gazdasági bejáratot és új üzemi lépcsőt ill. felvonót terveztünk az étterem számára. Mindez szerkezeti szinten kerül dokumentálásra. A homlokzati üvegfalban a lokális hibajavításon túl két nagyobb -egyelőre előirányzatként szereplő- beavatkozás lesz – új bejárati ajtó és egy harmonika üvegfal készül.
- **BONTÁS:** A pince feletti vasbeton födém egy szakasza a statikus terv szerinti időpontban (építési munka előzi meg) elbontásra kerül betonszivárgással. A teljes lapostető rétegrend bontásra kerül a tetőn lévő ventilátorok/egyéb gépészetet fedő/takaró perforált lemez szerkezetekkel együtt. Ez utóbbiak részben hasznóbontásra kerülnek. Kibontandó a törött homlokzati üvegelemek kívül az étterem bejárati ajtaja, a mellette lévő két fix üveggel együtt, valamint fix üvegek (7db + 2db) melyek helyére harmonika üvegfal, ill. az új gazdasági bejáratok 3db kétszárnyú üvegajtaja kerül beépítésre. A terasz mérete csökken: burkolata, lépcsője és a homlokzati síkból a Duna felé kiálló 1m-es szakasza elbontandó. Nyílásbontás készül vasbeton falban az étterem és az új éttermi üzemi bejárat előtere között. Ugyanezen fal emeleti részének nagy udvar felőli végén jelenleg egy acéllemezekkel megerősített kis vasbeton pillér áll (utólagos nyílásbontás miatt készült így). ez elbontásra kerül. (Helyére statikus terv szerinti acéloszlop kerül beépítésre.)
- **ÉPÍTÉS:** Új vasbeton szerkezetű felvonóakna és lépcsőház épül, valamint egy 630kg-os felvonó. A szerkezet építés utáni rétegeket tervünk nem tartalmazza, azt az étterem bérlője alakítja majd ki.

Az elbontott emeleti megerősített vb pillér helyére statikus terv szerinti acéloszlop kerül beépítésre.

Új homlokzat készül a földszinten, mivel az előtér padlószintje 30 cm-rel magasabbra kerül. Új kétszárnyú ajtót kap a fürdő gazdasági bejárata, a hulladéktároló és a már tárgyalt étterem gazdasági bejárata. A homlokzat struktúrája nem változik (marad a

75 cm-es raszter), csak a fix üvegek magassága csökken 30 cm-t ill. 3 (itt 2) új ajtó létesül. Ennél a homlokzatnál is készült tervváltozat a homlokzati tűzgát tűzgátló üvegre cserélésére.

Az új gres padló alatt aljzatbeton és feltöltés létesül a bejárati előtérben. A gazdasági bejárat közelében új helyiségek jöttek létre és egy új lejtő is épül a gazdasági szállítások egyszerűsítése érdekében. E lejtő folytatása esik a TD épületbe (ott tárgyalva). Az épület I. emeleti folyosóján is kialakítunk a lépcső helyett egy új lejtőt, szintén csúszásmentes greslap burkolattal.

Új rétegrend szerint passzív zöldtetős lapostető készül, a többi épületrész megoldásait követve. A tetőre kerülő légtechnikai berendezéseket optikai takarással vesszük körbe. Ezek egy része haszonbontott elem lesz. A nagy, most szögletes elemes gépészeti takaró az épületsarokra nézve szimmetrikusan elhelyezett kör (sokszög) alaprajzúvá alakul át.

Új teraszburkolat készül az étterem előtt (előírányzat). Új terasz bővítés készül acélszerkezettel közterületre (előírányzat). Új bioklimatikus pergola készül a teraszra (előírányzat), részben közterületen.

9 Kiszolgáló épület

Új épületrész. Struktúrája megegyezik a szitáéval és az éttermével.

- **KÜLSŐ:** A homlokzatok kétfélek: teljesen üvegezett, 75 cm raszterű, kívülről, 200 mm-es matt fekete üveglamellákkal merevített üveghomlokzatok és sárgásszürke üvegmozaik burkolatú, átszellőztetett STO Ventec szerelt-burkolt homlokzatrészek készültek. A tető lapos, kulé kavics terítéssel készült. Az attikák üvegburkolatot kaptak. Mindkét homlokzati struktúra állapota a többi épületrészával azonos.
- **BELSŐ:** A vizes helyiségek, valamint a pince helyiségei vázkerámia, a többi gipszkarton válaszfalakat kapott. Az ajtók acéltokosak, a tömör lapokkal készültek, konzignáció szerint. Az üzemi területek padló-, és falburkolata a helységekönv szerint készült, az előírásoknak megfelelően. – alapvetően gres padló és 20x20cm fehér csempeburkolat készült a szükséges helyeken. A pincszint jelenleg is részben víz alatt áll. A lapostető beázása miatt penészesek a falak és az álmennyezetek.
- **BONTÁS:** Az összes penészes álmennyezet bontandó. Funkcionális okokból megszűnik a két teheremelő lap és néhány válaszfal. Elbontandó a K épület és a TD közötti mindkét szinti lépcső. Elbontandó a lépcső fölötti I. emeleti földem statikus terv szerinti része. Bontásra kerül az előtér homlokzati üvegfala.
- **ÉPÍTÉS:** A teheremelők környezete módosul: elbontásuk után épületsíkban lesz lezárva a ház, és a vízszigetelés kiegészül a teheremelők helyén. Az emelőlapok miatt készült ideiglenes támfal a tájépítész terve szerint elbontásra kerül, a teheremelők helyére termőföld visszatöltés történik.

Ez a lapostetős épület is új rétegrend szerint újul meg, szintén passzív zöldtetős lesz. A tetőre kerülő légtechnikai berendezéseket optikai takarással vesszük körbe, egységes perforáció és színezésre törekedve. A meglévő elemeket ezek figyelembevételével lehetőleg újra felhasználjuk.